

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1932 kl. 11 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 23, i anledning av väckt motion, I: 61, angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 61, har herr Möller m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta inom detta arbete, deras ålder och anställningstid, arbetstidens längd per vecka, sön- och helgdagsarbete, fritid och semester, bostads- och löneförhållanden m. m. samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kan föranleda.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Samma fråga behandlades av 1931 års riksdag i anledning av då väckta likalydande motioner i båda kamrarna (I: 199 och II: 333). I dessa hemställdes nämligen, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta, deras ålder och utbildning, arbetstidens längd per vecka, fritids- och semesterförhållanden, bostads- och löneförhållanden m. m., samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kunde föranleda.

Motion av samma innebörd vid 1931 års riksdag.

I sitt över motionen I: 199 avgivna utlåtande anförde utskottet, så vitt här är fråga, följande.

Den utredning, som här av motionärerna ifrågasättes, skulle säkerligen kräva betydligt arbete och ändå knappast bliva tillförlitlig. Det vore knappast för ett riktigt bedömande av förhållandena tillräckligt att på ett och annat stickprov grunda ett allmänt omdöme, bl. a. av den orsaken, att förhållandena äro så olika å ena sidan i städerna och därmed jämförliga samhällen och å andra sidan å landsbygden. Men även dessa två områden förete inom sig väsentliga

olikheter, och de i motionen anförda sifferuppgifterna, som äro hämtade från Stockholm, torde ingalunda få anses såsom normerande ens för städernas förhållanden. En något säkrare bedömningsgrund av tillgång och efterfrågan hade säkerligen kunnat erhållas, om socialstyrelsen till grund för sitt yttrande infordrat uppgifter från landets alla arbetsförmedlingar.

Socialstyrelsen synes emellertid icke anse en sådan på allmänna uppgifter byggd undersökning tillräcklig för ett bedömande av hithörande samhällsspörsmål utan håller före, att härför kräves en individuell undersökning, byggd på insamlandet av personliga uppgifter från dem som saken berör. Utskottet vill för sin del uttala, att ej heller de på detta sätt införskaffade uppgifterna torde få tillerkännas alltför starkt bevisvärde. Särskilt torde uppgifterna om utbildning, arbetstidens längd, fritid samt bostadsförhållanden komma att bliva missvisande.

Då således en sådan undersökning skulle kräva ett arbete, som knappast stode i rimlig proportion till de vunna resultaten, ställer sig utskottet redan av denna orsak tveksam mot kravet på utredning. Det torde också ligga inom möjligheterna för socialstyrelsen, som ju har till uppgift att undersöka och belysa samhällsförhållandena, att igångsätta en sådan undersökning, om den finner undersökningen önskvärd.

När emellertid motionärerna synas åsyfta, att på grundval av den utredning, som begäres, skall åstadkommas en reglering på lagstiftningens väg av hithörande förhållanden, så måste utskottet bestämt avstyrka en sådan åtgärd. Det husliga arbetet är till sin natur sådant, att det näppeligen låter sig göra att lagstiftningsvägen reglera detsamma. Denna svårighet har också i viss mån medgivits i motionen, och motionen utmynnar ej heller i yrkande på omedelbart vidtagande av åtgärder av antydd art utan närmast på en utredning, avsedd att belysa åtskilliga spørsmål av intresse i förevarande sammanhang. Visserligen kan då göras gällande — och denna invändning kommer säkerligen även att resas mot utskottets ställningstagande i frågan — att en utredning icke nödvändigt behöver resultera i lagstiftningsåtgärder. Att den föreliggande motionen åsyftar åstadkommandet av en lagstiftning för reglering av arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, torde emellertid utan tvekan framgå av motionens motivering; och då utskottet icke kan ansluta sig till detta syfte, kan utskottet ej heller tillstyrka den föreslagna utredningen.

Skulle emellertid för belysande av här berörda samhällsspörsmål en mer eller mindre ingående utredning visa sig önskvärd, lär det väl, såsom förut framhållits, ligga inom socialstyrelsens befogenhet och möjlighet att verkställa sådan utredning utan riksdagens beslut i frågan. Sådana uppgifter införskaffas för varje år rörande landsbygden genom vederbörande kommunal myndighet.

Motionärerna anförä bl. a., att ett ordnande av förhållandena på det husliga arbetets område skulle medföra en högre uppskattning av detta arbete och höja efterfrågan på detsamma samt att detta i sin ordning skulle verka ut-

jämnannde på arbetstillgången inom en del andra arbetsområden. Utskottet kan för sin del icke dela denna uppfattning, utan håller snarare före, att en genom lagstiftning åstadkommen reglering av ifrågavarande förhållanden endast kunde väntas leda till, att arbetstillgången på detta område skulle minskas, däri-genom att husmödrarna efter genomförandet av dylik reglering troligen skulle söka att i större utsträckning än nu reda sig utan stadigvarande lejd arbets-kraft i hemmet. För övrigt föreligger, såvitt av arbetslöshetskommissionens och andra officiella uppgifter framgår, ingen nämnvärd arbetslöshet på den kvinnliga arbetsmarknaden.

Med det anförda har emellertid utskottet velat göra gällande, att förhållandena med avseende på det husliga arbetet överallt äro tillfredsställande. Men i den mån så ej är fallet, synes ett avhjälpande av missförhållandena ej böra sökas genom lagstiftningsåtgärder, vilkas nytta för de avsedda fallen säkerligen skulle mer än uppvägas av de olägenheter och svårigheter, som därigenom skulle upp-stå i alla de fall där arbetsförhållandena hittills förlöpt friktionsfritt och till ömsesidig belåtenhet för båda parterna. Frivillighetens väg är enligt utskottets mening på ifrågavarande område avgjort att föredraga och säkerligen lika effek-tiv, enär brist på arbetskraft, vilken — såsom i motionen framhållits — upp-står, därest arbetsförhållandena äro otillfredsställande, tvingar husmödrarna att av sig själva lämna sådana förmåner, såväl i fråga om lön och arbetstid som i övrigt, att arbetskraft kan erhållas.

Utskottet hemställde på grund av det anförda, att motionen icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda, vilken hemställan bifölls av kam-maren.

Liknande synpunkter framfördes av andra kammarens fjärde tillfälliga ut-skott i dess utlåtande över motionen II: 333. På hemställan av utskottet för-anledde motionen icke någon andra kammarens åtgärd.

Det i nu föreliggande motion gjorda yrkandet är detsamma, som framfördes i de ovan nämnda motionerna vid 1931 års riksdag, med undantag av att frå-gan om förbättrade möjligheter till utbildning i husligt arbete nu avskiljts från det övriga frågekomplexet och särskilt för sig upptagits till behandling i motio-nen I: 62. Vad denna sistnämnda motion angår får utskottet erinra, att ut-skottet i över densamma avgivet utlåtande, nr 19, tillstyrkt den i motionen före-slagna skrivelsen till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i frågan.

Ifråga om den i motionen I: 61 föreslagna utredningen angående arbetsför-hållandena inom det husliga arbetet anser utskottet, att de skäl, som föregåen-de år anfördes mot en dylik utredning, fortfarande äga full giltighet. Inga nya omständigheter hava sedan dess tillkommit, som skulle kunna föranleda ett ändrat ståndpunktstagande i frågan. Snarare kan den allmänna utvecklingen på det ekonomiska livets område sägas hava ytterligare förstärkt de mot den ifrågasatta utredningen anförda skälen. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1932.

På utskottets vägnar:

A. J. GRANSTRÖM.

Närvarande vid beslutets fattande: herrar *Granström, Larsén, Forslund, Valfrid Eriksson, Bengtsson, Anton Pettersson**, *Nordborg, Hjalmarsson.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Larsén, Forslund* och *Hjalmarsson.*
